ADVERTORIAL

फिनोलेक्स इंडस्ट्रीज, मुकुल माधव फाउंडेशनचा महिला सक्षमीकरणात पुढाकार

जागतिक महिला दिन विविध क्षेत्रात उल्लेखनीय कामगिरी करणाऱ्या महिलांचा सन्मान आणि सत्कार करण्याचा दिवस. पण वर्षभर कायम महिला सक्षमीकरणात पुढाकार घेऊन महिलांचा सन्मान फिनोलेक्स इंडस्ट्रीज आणि त्यांचे सीएसआर पार्टनर गेली २२ वर्षे सातत्याने करत आहे. महिला शेतकऱ्यांना स्वावलंबी बनवणे, महिलांसाठी 'हॉलिडे होम्स'ची संकल्पना उभारणी, आदिवासी महिलांसाठी अत्याधुनिक शौचालये बांधणी, मुलींच्या शिक्षणासाठी शिष्यवृत्ती वाटप, सायकल वाटप, कौशल्य विकास प्रशिक्षण, बचतगटातील महिलांना आधार अशा विविध उपक्रमांतून फिनोलेक्स इंडस्ट्रीज व सीएसआर पार्टनर मुकुल माधव फाउंडेशनचा महिला सक्षमीकरणातील पुढाकार अतिशय उल्लेखनीय असा आहे. जागतिक महिला दिनाच्या (८ मार्च) निमित्ताने महिला सक्षमीकरणासाठी करत असलेल्या कार्याचा आढावा...

FinOlex PIPES

Mukul Madhav Foundation

Established 1999

विधवा महिला शेतकऱ्यांना आधार

उस्मानाबाद जिल्ह्यातील आत्महत्याग्रस्त कुटुंबातील महिला शेतकऱ्यांसाठी फिनोलेक्स इंडस्ट्रीज आणि मुकुल माधव फाउंडेशनने पुढाकार घेतला. ३१२ विधवा महिला शेतकऱ्यांना स्वबळावर शेती करण्यासाठी तयार केले आहे. साईमित्र आणि पर्याय फाउंडेशन यांच्या सहकार्याने फिनोलेक्स इंडस्ट्रीज आणि मुकुल माधव फाउंडेशनने दुष्काळग्रस्त उस्मानाबाद जिल्ह्यातील कळंब व वाशी तालुक्यातील गावांत हा उपक्रम राबविला जात आहे. या महिला शेतकऱ्यांना जमीन अधिग्रहण, शेती प्रशिक्षण, पॅकेजिंग, मार्केटिंग यासंदर्भात सहकार्य दिले. आज या ३१२ महिलांपैकी ६० टक्के म हिला आपल्यावरील कर्ज फेडण्यास, तसेच मुलांचे शिक्षण करण्यास सक्षम झाल्या आहेत. कृषी विज्ञान केंद्र, पुण्यातील सायन्स अँड टेक्नॉलॉजी पार्कच्या सहकार्यातून या महिला शेतकऱ्यांना उद्योजकतेचे प्रशिक्षण देण्यात आले. त्यामध्ये सोया दूध बनवणे, मधनिर्मिती करणे आदी गोष्टींचा समावेश होता. यासह शेतीला जोडव्यवसाय सुरु करण्यासाठी अन्य कौशल्य प्रशिक्षणही देण्यात आले. या महिला आज आत्मनिर्भर झाल्या आहेत.

सुप्रकाशिता (स्वयम) प्रकल्प

फिनोलेक्स इंडस्ट्रीज व मुकुल माधव फाउंडेशनचा आणखी एक महत्वाचा उपक्रम म्हणजे नाशिक जिल्ह्यातील सिन्नरमध्ये सुरु असलेला सुप्रकाशिता हा उपक्रम. बायफ इन्स्टिट्यूट ऑफ सस्टेनेबल लाइव्हलीहूड अँड डेव्हलपमेंटच्या मदतीने ग्राम 'ण भागातील शेतकरी महिलांना सक्षम करण्यासाठी हा उपक्रम आहे. या उपक्रमात १०० महिलांना समाविष्ट करण्यात आले असून, पिकाचे उत्पन्न वाढविण्यासाठी तंत्रयुक्त शेती राबविण्यात येत आहेत. महिला शेतकऱ्यांना क्षमता विकासाचे प्रशिक्षण दिले असून, आता या १०० महिलांना आणखी १००० महिलांना सक्षम बनविणार आहेत. खेड्यातील महिला शेतकऱ्यांमध्ये शेतीचे तंत्र रुजवले जात असून, गावपातळीवर माहिती, सेवा आणि उत्पादन या गोष्टी पोहोचत आहेत. यशस्वी महिलांची उदाहरणे समोर येताहेत. सिन्नरमधील पास्ते, जामगाव, खापराळे, चंद्रपूर या गावात हा उपक्रम सुरु आहे. या शेतकरी महिला अतिशय उत्तम कामगिरी करत असून, पिके, फळभाज्या, पालेभाज्या पिकवत आहेत.

मासिक पाळीच्या काळात 'हॉलिडे होम्स'चा आधार

फिनोलेक्स इंडस्ट्रीज, मुकुल माधव फाउंडेशनचा 'हॉलिडे होम्स' हा आणखी एक महत्वाकांक्षी प्रकल्प. डिसेंबर २०१९ पासून त्यावर काम सुरु झाले असून, देशातील मागास २५० जिल्ह्यांपैकी एक असलेल्या गडचिरोली जिल्ह्यात तो राबवला जात आहे. मासिक पाळीच्या काळात वेगळे राहण्यासाठी बाईला स्वतंत्र झोपडी असते. या चार दिवसाच्या काळात बाईला त्या झोपडीत नाईलाजाने राहावे लागते. ही झोपडी सामाजिक, आरोग्याच्या दृष्टीने सुरक्षित नसते. ही बाब लक्षात आल्यानंतर फाउंडेशनच्या व्यवस्थापकीय विश्वस्त रितू प्रकाश छाब्रिया संकल्पनेतून या महिलांना मासिक पाळीच्या काळात स्वतंत्र, सुरक्षित, सर्व सोयींनी युक्त असे 'हॉलिडे होम' उभारले जात आहे. आदिवासी भागातील या नागरिकांच्या प्रथेला धक्का न लावता पर्यावरणपूरक, सुरक्षित घर उपलब्ध करून देत आहे. येथे महिलांना आपल्याला शिक्षा दिल्याची भावना निर्माण होणार नाही, तसेच त्यांना आनंदी, निरोगी आणि स्वावलंबी बनवून सक्षम 'करण्यासाठी कौशल्य विकास कार्यक्रम राबविण्यात येत आहे. या एका घरात आठ बेडची सोय असून, ४-५ दिवसासाठी आठ महिला राहू शकतात. हे अतिशय हवेशीर असून, येथे सौरऊर्जे वरील दोन फॅन, लाईट, बाल्कनी, स्वच्छतागृह असणार आहे. त्यांची सॅनिटायझेशनची व्यवस्था असेल. १ मे २०२१ पर्यंत हा प्रकल्प पूर्ण क्षमतेने कार्यान्वित होईल.

आदिवासी, शेतकऱ्यांना सहकार्य

फिनोलेक्स इंडस्ट्रीज आणि सीएसआर पार्टनर मुकुल माधव फाउंडेशनच्या संयुक्त विद्यमाने महाराष्ट्रातील आदिवासींच्या हितासाठी काम करीत आहे. पिकांचे नुकसान, जलसंधारणाचा अभाव, दुष्काळ आणि पडलेले मालाचे भाव यामुळे शेतकरी आत्महत्या करतो. विदर्भ आणि मराठवाड्यातील शेतकरी सर्वाधिक आत्महत्या करतात. फिनोलेक्स इंडस्ट्रीज गेल्या अनेक वर्षांपासून पाईप्स अँड फिटिंग्जच्या माध्यमातून शेतकऱ्यांशी, शेती क्षेत्राशी निगडित आहे. तर गेल्या २२ वर्षांपासून मुकुल माधव फाउंडेशन सामाजिक दायित्व जपत महिलांच्या, वंचित घटकांच्या उन्नतीसाठी कसोशीने काम करत आहे. शेतकऱ्यांना आधार देण्यासाठी जलसंवर्धनाचे अनेक प्रकल्प राबविण्यात येत आहेत. शेतीच्या गरजा, शेतकऱ्यांच्या मुलांचे शिक्षण, त्यासाठी शिष्यवृत्ती आणि त्यांच्या मुलांना चांगला आहार पुरविण्यासाठी मुकुल माधव फाउंडेशन काम करत आहे.

कौशल्य प्रशिक्षण व शिष्यवृत्ती

महिलांना स्वतःच्या पायावर उभे करण्यासाठी फिनोलेक्स इंडस्ट्रीज आणि मुकुल माधव फाउंडेशनने अनेक उपक्रम हाती घेतले आहेत. शिवणकाम प्रशिक्षण हा त्याचाच एक भाग. खेरवाडी सोशल वेल्फेअर असोसिएशनच्या मदतीने शिलाई मशीनची प्रशिक्षण, विणकाम, साडी पेटीकोट शिवणे, लहान बाळांचे कपडे, मास्क, सॅनिटरी नॅपकिन, कापडी पिशव्या आदी गोष्टींचे प्रशिक्षण तज्ज्ञांकडून दिले जाते. मुलींच्या शिक्षणाला प्रोत्साहन देण्यासाठी शासकिय कृषी महाविद्यालयातील विद्यार्थिनींना शिष्यवृत्ती, उद्योग-व्यवसाय करू इच्छिणाऱ्या महिलांना प्रोत्साहन, बचत गटातील महिलांच्या पाठिशी उभे राहत, शौर्यपूर्ण कामगिरी करणाऱ्या महिलांना सन्मानित करत फिनोलेक्स इंडस्ट्रीज व मुकुल माधव फाउंडेशन सातत्याने महिला सक्षणिकरणाचा वसा जपला आहे.

मुकुल माधव फाउंडेशनमार्फत एचआयव्ही पॉझिटिव्ह मातांना पोषण आहार आणि शरीर विक्रय करणाऱ्या महिलांना पुनर्वसनासाठी नियमित समुपदेशन केले जाते. शिवाय त्यांना महिन्याला जीवनावश्यक साहित्य दिले जाते. या एचआयव्ही पॉझिटिव्ह महिलांना शिलाई मशिनही देण्यात येतात. त्यांनी आज 'कश्का' हा आंतरराष्ट्रीय स्तरावरचा ब्रँड निर्माण केला आहे. आयटीआय शिकणाऱ्या तरुणींना प्लम्बिंगमधील कौशल्य प्रशिक्षण दिले जातेय.

अशिक्षित ज्येष्ठ महिलांसाठी आजीबाईंची शाळा हा अनोखा उपक्रम राबविण्यात येत आहे. जुन्नर तालुक्यातील १०० महिलांना प्राथमिक शिक्षण दिले जाते. तसेच ग्रामीण भागातील मुलींना शिक्षणासाठी प्रोत्साहित करण्यासाठी सोलापूर जिल्ह्यातील १०० महिलांना सायकल वाटण्यात आल्या आहेत. आरोग्याच्या दृष्टीने कर्करोग उपचार, मॅमोग्राफी व अन्य प्रकारच्या तपासण्यांची शिबिरे आयोजिली जातात.

ग्रामीण, शाश्वत विकासाचे ध्येय

फिनोलेक्स इंडस्ट्रीजचे सीएसआर पार्टनर असलेल्या मुकुल माधव फाउंडेशनची स्थापना १९९९ मध्ये झाली. पब्लिक चॅरिटेबल ट्रस्टअंतर्गत नोंदणी असलेल्या मुकुल माधव फाउंडेशनने शाश्वत, दूरगामी आणि दर्जेदार प्रकल्प राबविण्याची परंपरा जपली आहे. महिला सक्षमीकरण, आरोग्य, शिक्षण, सामाजिक विकास, स्वच्छता, कौशल्य विकास आणि जलसंवर्धन हे सातत्य समोर ठेवून फाउंडेशनने आजवर काम केले आहे. ग्रामीण व शहरी भागातील गरीब, गरजू व वंचित घटकांना समविचारी लोकांना बरोबर घेऊन मदतीचा हात देण्याचा प्रयत्न विविध उपक्रमातून फिनोलेक्स इंडस्ट्रीज संचालित मुकुल माधव फाउंडेशनचा असतो. गावपातळीवर शाश्वत विकासाची गंगा पोहोचून तिथल्या लोकांना त्याचा लाभ होईल, यावर फाउंडेशनच्या व्यवस्थापकीय विश्वस्त रितू छाब्रिया यांचा कटाक्ष असतो. फिनोलेक्स इंडस्ट्रीज व मुकुल माधव फाउंडेशनने राबविलेल्या प्रत्येक प्रकल्पातील तळमळ, प्रामाणिकपणा अधोरेखित होतो. केलेल्या खर्चाचे, कामाचे मूल्यांकन करण्यासह लाभार्थ्यांच्या जीवनावरील परिणामांचा अभ्यास केला जातो. ग्रामीण भागातील सर्वांगीण विकास करण्यावर छाब्रिया यांचा भर आहे.

बदल घडणे जरी अटळ असला तरी तो घडवून आणण्यासाठी सांस्कृतिक आणि पारंपारिक अडथळे पार करावे लागतात. कोणत्याही निर्णय घेण्यापूर्वी या सर्व गोष्टींचा विचार करायला हवा. बदल घडवून आणण्यासाठी आणि परिणाम घडविण्यासाठी कोणती पावले उचलणे आवश्यक आहेत हे ठरवण्यासाठी सद्य परिस्थिती आढावा घेणे ही तेवढेच महत्वाचे असते, असे रितू प्रकाश छाब्रिया म्हणतात.

आदिवासींसाठी ५५९ शौचालये

मुंबईपासून ११५ किलोमीटरवर असलेल्या पालघर जिल्ह्यातील आदिवासी गावांत २०१७ पासून स्वच्छता आणि जलसंवर्धनाचे मोठे काम उभारले आहे. येथील लोकांच्या आरोग्याच्या दृष्टीने खेरवाडी सोशल वेलफेअर असोसिएशनच्या सहकार्याने विविध टप्प्यात सोनाळे, वडवली, विहरे, कीव, कारलगाव, केलटन, सागेगाने या गावांत एकूण ५५९ शौचालय उभारण्यात आली आहेत. अत्याधुनिक शौचालयांच्या उभारणीमुळे ही गावे आता हागणदारीमुक्त झाली आहेत. येथे हिंदुजा फाउंडेशन, ब्रेडएफ गियर्स आदी संस्थांचे सहकार्य लाभले आहे. येथील शेतकऱ्यांसाठी तीन गावात जलसंवर्धनाचे काम झाले असून, नाले, बंधारे, पाण्याच्या टाक्या बांधून देण्यात आल्या आहेत. त्यामुळे विहरे, झाडखैरे, कीव या गावातील हजारो लोकांना याचा फायदा झाला आहे.

> फिनोलेक्स इंडस्ट्रीज, मुकुल माधव फाउंडेशनचा पारदर्शक सेवेमुळे अनेक संस्थांकडून गौरव करण्यात आला आहे. सामाजिक बांधिलकी उपक्रमांअंतर्गत संपूर्ण भारतातील आमचे कर्मचारी चांगली कामगिरी करत आहेत. विविध उपक्रमांमध्ये ते सहभागी होत असतात. प्रत्येक उपक्रम आम्ही चांगल्या पद्धतीने राबवित आहोत आणि लोकांना त्याचा फायदा होतोय हे बघून फार आनंद होतो.
>
> - प्रकाश प्रल्हाद छाब्रिया,
> कार्यकारी अध्यक्ष, फिनोलेक्स इंडस्ट्रीज

> समाजातील प्रत्येक वंचित घटकांच्या चेहऱ्यावर हास्य फुलावे, त्यांचे जीवन आनंदमय व्हावे, यासाठी फिनोलेक्स इंडस्ट्रीज, मुकुल माधव फाउंडेशनने नेहमीच पुढाकार घेतला आहे. महिलांच्या समस्या सोडवून, त्यांना प्रशिक्षित व स्वावलंबी करून सन्मानाने जगण्याचा अधिकार मिळवून देण्याचा आमचा प्रयत्न आहे. महिलांमधील अफाट शक्तीला व्यासपीठ मिळाले, तर हीच महिला समाजाच्या, देशाच्या प्रगतीत मोलाचे योगदान देऊ शकेल. संपूर्ण ग्रामीण विकासाच्या दृष्टीकोनातून काम करणे म्हणजे ग्रामीण भागातील लोकांना प्रतिष्ठित आणि निरोगी जीवन जगता आले पाहिजे. तसेच नागरिकांमध्ये स्वशासन आणणे गरजेचे आहे. 'लाईव्ह टू गिव्ह' हे तत्व घेऊन छाब्रिया आणि फिनोलेक्स परिवार काम करत आहे.
>
> - रितू प्रकाश छाब्रिया,
> व्यवस्थापकीय विश्वस्त,
> मुकुल माधव फाउंडेशन